

Κυριακή τῆς Ὁρθοδοξίας 2025

ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Γρηγορίου

Θέμα: Κυριακή τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τὸ Ὁρθόδοξο Φρόνημα

Μακαριώτατε, Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, Τίμιο Πρεσβυτέριο, προσφιλεῖς μου ἀδελφοί,

Καθὼς συγκεντρωθήκαμε σήμερα γιὰ νὰ τιμήσουμε τὴν Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, καλούμαστε νὰ ἀναλογιστοῦμε τί εἶναι αὐτὸ ποὺ ἀνὰ τοὺς αἰῶνες ἔχει συμβάλει στὸν θρίαμβο τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἔχει καθοδηγήσει τὴ ζωὴ μας μέχρι σήμερα. Προκειμένου νὰ ἀπαντήσουμε στὸ ἐρώτημα αὐτό, νιώθουμε τὴν ἀνάγκη νὰ γυρίσουμε τὸ βλέμμα μας πρὸς τὴν Πηγὴ τῆς ἀληθείας, τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ φωτός· τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό. Ἀντλῶντας φῶς ἀπὸ τὸ φῶς Του, στρεφόμαστε, ἔπειτα, στὴν ἱστορία καὶ τὴν ὀρθόδοξη παράδοσή μας.

Ἡ Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας δὲν εἶναι ἀπλῶς μία ἡμέρα τοῦ χρόνου, ἀλλὰ ἕνας πνευματικὸς πίνακας, ὅπου ἀπεικονίζεται ἡ θυσία καὶ ἡ ἀποφασιστικότητα τῶν ἁγίων προσώπων τῆς παράδοσής μας. Ἱστορικά, ἀναφέρεται σὲ δύο διαφορετικὲς ἐποχές. Ἡ πρώτη εἶναι ἡ περίοδος τῆς Εἰκονομαχίας τὸν 8ο καὶ 9ο αἰ. μ.Χ. καὶ ἡ δεύτερη ἀποτελεῖ τὴν περίοδο τῆς ἡσυχαστικῆς ἔριδας τὸν 14ο αἰ. μ.Χ., ἐπὶ Ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ. Πνευματικά, ὅμως, αὐτὴ ἡ ἐορτὴ εἶναι μιὰ πρόσκληση γιὰ ἐνδοσκόπηση, γιὰ ἀνανέωση τῆς ψυχῆς καὶ γιὰ βαθύτερη κατανόηση τοῦ τι σημαίνει νὰ ζεῖς σύμφωνα μὲ τὴν ὀρθόδοξη πίστη. Ἐναν ὀρισμὸ τῆς

Ὁρθοδοξίας μᾶς δίνει ὁ τόμος τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας, τὸν ὁποῖο σήμερα ἀναγνώσαμε: «Οἱ προφῆται ὡς εἶδον, οἱ ἀπόστολοι ὡς ἐδίδαξαν, ἡ ἐκκλησία ὡς παρέλαβεν, οἱ διδάσκαλοι ὡς ἐδογματίσαν, ἡ οἰκουμένη ὡς συμπεφρόνηκεν, ἡ χάρις ὡς ἔλαμψεν, ἡ ἀλήθεια ὡς ἀποδέδεικται, τὸ ψεῦδος ὡς ἀπελήλαται, ἡ σοφία ὡς ἐπαρρησιάσατο, ὁ Χριστὸς ὡς ἐβράβευσεν, οὕτω φρονοῦμεν, οὕτω κηρύσσομεν, Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν [...] αὕτη ἡ πίστις τῶν ἀποστόλων, αὕτη ἡ πίστις τῶν πατέρων, αὕτη ἡ πίστις τῶν ὀρθοδόξων, αὕτη ἡ πίστις τὴν οἰκουμένην ἐστήριξεν».

Ἱστορικὴ ἀναδρομή

Ἡ ἱστορία τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι γεμάτη ἀπὸ στιγμὲς δοκιμασίας ἀλλὰ καὶ ἀπὸ θριάμβους, γεμάτη ἀπὸ περιόδους σκοταδιοῦ καὶ ἀναστάτωσης, μέχρι τὴ λάμψη τοῦ φωτὸς τῆς ἀληθείας, τὸ ὁποῖο διαπερνᾷ κάθε σκοτεινὴ ἐποχὴ. Χαρακτηριστικὰ παραδείγματα ἀποτελοῦν οἱ ἐποχὲς τῆς Εἰκονομαχίας καὶ τῆς περὶ ἡσυχασμοῦ ἔριδας, κατὰ τὶς ὁποῖες, οἱ ἀξίες τῆς πίστεως καὶ τῆς πνευματικῆς ἀλήθειας βρέθηκαν ἀντιμέτωπες μὲ τεράστιες προκλήσεις. Τότε, ἐνῶ ἡ κοινωνία εἶχε διχαστεῖ καὶ οἱ καρδιὲς πολλῶν εἶχαν πληγεῖ, ξεπρόβαλε, ἀπὸ τὰ ἀνέλπιστα, γενναῖο τὸ Φρόνημα τῶν πιστῶν, οἱ ὁποῖοι μέσα ἀπὸ τὴν ἀφοσίωσή τους στὴν ἀλήθεια καὶ τὴν ἀντοχὴ στὶς δοκιμασίες ὑπερέβησαν τοὺς σκοπέλους καὶ στερέωσαν τὴν εἰρήνην.

Ἡ περίοδος τῆς Εἰκονομαχίας

Οἱ ἱερὲς εἰκόνες τῶν ἁγίων μορφῶν τῆς πίστεως, δὲν εἶναι ἀπλὲς ζωγραφικὲς ἀναπαραστάσεις, ἀλλὰ «παράθυρα στὸν οὐρανό». Μᾶς καλοῦν σὲ μετάνοια, προσευχὴ καὶ ἔνωση μὲ τὸν Θεό, ἐνῶ ταυτόχρονα

διακηρύσσουν τὴν νίκη τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τοῦ θανάτου καὶ τὴν ὑπόσχεση τῆς αἰώνιας ζωῆς. Ὄταν οἱ εἰκονομάχοι ἀρνήθηκαν τὴν προσκύνηση τῶν εἰκόνων καὶ τὴν πολέμησαν σὰν δῆθεν «εἰδωλολατρεία», οἱ πιστοὶ διαπνεόμενοι ἀπὸ τὸ Ὁρθόδοξο Φρόνημα, κήρυξαν στεντορεῖα τῇ φωνῇ ὅτι ἡ οὐσία τῆς προσκύνησης τῶν ἱερῶν εἰκόνων δὲν βρίσκεται στὰ ὑλικά ἀντικείμενα, ἀλλὰ στὴν ἐσωτερικὴ σχέση μὲ τὸν Θεὸ καὶ τὰ εἰκονιζόμενα πρόσωπα, καθὼς, σύμφωνα μὲ τὸν Μ. Βασίλειο, «ἡ τιμὴ τῆς εἰκόνης ἐπὶ τὸ πρωτότυπον διαβαίνει». Φορέας γνήσιος αὐτῆς τῆς ἀγιοπατερικῆς παραδόσεως, ὁ ἐκ τῶν κορυφαίων διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας, Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, δίδαξε δυναμικὰ καὶ μὲ κάθε κόστος ὅτι ἡ εἰκονομαχία ἀποτελεῖ χριστολογικὴ αἵρεση, ἡ ὁποία, στὴν πραγματικότητα, ἀρνεῖται τὴν ἐνανθρώπιση τοῦ Θεοῦ στὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ καταλυτικὴ διδασκαλία τοῦ Ἱεροῦ Δαμασκηνοῦ ἔγινε ἀποδεκτὴ ἀπὸ τὴν Ζ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο καὶ διατρανώθηκε ἐπὶ Θεοδώρας τῆς Αὐγούστας μὲ τὴν πανηγυρικὴ ἀναστήλωση τῶν εἰκόνων τὴν Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας τοῦ 843 μ.Χ.

Τὸ Φρόνημα τοῦ Ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ

Ἀνάλογη γιὰ τὴν διατήρηση ἀναλλοίωτης τῆς ὀρθῆς πίστεως ὑπῆρξε ἡ μεγάλη προσφορὰ τοῦ Ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ. Παρὰ τὶς ἀντιξοότητες καὶ τὶς προκλήσεις τῆς ἐποχῆς του, παρέμεινε ἀμετακίνητος στὴν προάσπιση τῆς παράδοσης τοῦ ἡσυχασμοῦ, καὶ ἄφησε πίσω του τρανὸ παράδειγμα Ὁρθοδόξου Φρονήματος, μὲ ἀποτέλεσμα μέχρι καὶ σήμερα νὰ ἀποτελεῖ νοητὴ πυξίδα, δίνοντας τὸν προσανατολισμὸ γιὰ τὴν Ἐκκλησία ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸν κάθε ἄνθρωπο ξεχωριστά. Ὁ Ἅγιος ἔδειξε μὲ τὴ διδασκαλία του ὅτι ἡ Κάθαρση τῆς καρδιᾶς εἶναι ἡ βασικὴ προϋπόθεση γιὰ νὰ κατανοήσῃ ὁ ἄνθρωπος στὸ ἐδῶ καὶ τώρα τὰ δόγματα τῆς

Ἐκκλησίας, ὅπως αὐτὰ παρεδόθησαν μέσα ἀπὸ τὶς ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἐνῶ ἐπίσης ἀνέδειξε τὴν ἀληθινὴ ἐν Χριστῷ ζωὴ, ὡς τὴν εὐλογημένη ἐκείνη ὁδὸ πρὸς διὰ μέσου τῆς Κάθαρσης τῆς καρδιάς καὶ τοῦ Φωτισμοῦ τοῦ νοός, μᾶς ὁδηγεῖ στὴν Θέωση μὲ ἀσφάλεια, ἀκόμη καὶ ὅταν ὅλα γύρω μας φαίνονται ἀβέβαια καὶ σκοτεινά, ἀκόμη καὶ ὅταν ὅλα δείχνουν νὰ καταρρέουν. Μάλιστα, δὲν ὑποστήριξε τὴν διδασκαλία τοῦ μόνο μέσου τῶν ὑπέροχων θεωρητικῶν συγγραμμάτων του, ἀλλὰ ἔδωσε καὶ μὲ τὴ ζωὴ του μία ζωντανὴ ἐμπειρία καὶ ἀπόδειξη.

Τὸ Ὁρθόδοξο Φρόνημα ὡς τρόπος ζωῆς

Ὅλοι οἱ Ἅγιοι ποὺ ἀγωνίστηκαν ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας, ὅπως ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς ἢ ὁ Μέγας Φώτιος, ἀποτελοῦν σήμερα πηγὴ ἔμπνευσης, διότι δίνουν μὲ τὴ ζωὴ τους τὸ μήνυμα τῆς Ὁρθοδοξίας. Ποιό εἶναι αὐτό; Τὸ ὅτι ἡ ὀρθόδοξη ζωὴ εἶναι ἡ ἐπὶ γῆς φυσιολογικὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὁποία διαρκῶς μπορεῖ νὰ κορυφώνεται πρὸς τὸ καλύτερο καὶ τὸ ἀνώτερο σὲ μία ἀτέλεστη τελειότητα, μὲ μόνη καὶ βασικὴ προϋπόθεση νὰ θέλει ὁ ἄνθρωπος. Αὐτὸς ὁ τρόπος ζωῆς, σήμερα, ἐπαληθεύεται ἀκόμα καὶ μὲ ἐπιστημονικὸ τρόπο. Γιὰ τὸν λόγο αὐτόν, ἄλλωστε, ἡ ὀρθόδοξη ζωὴ μὲ σαφῆ τρόπο καταδικάζει καὶ ἀπορρίπτει διδασκαλίες καὶ πρακτικὲς ἐναντίον τῆς ἀνθρώπινης φύσης καὶ τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου, ἐνῶ ταυτόχρονα προστατεύει καὶ περιθάλπει τὸν ἄνθρωπο ποὺ ἀναζητᾷ τὴν πνευματικὴ ὑγεία καὶ τὴ σωτηρία. Μὲ ἄλλα λόγια, θὰ λέγαμε ὅτι σήμερα αὐτὸς ποὺ ζεῖ πραγματικὰ σύμφωνα μὲ τὶς ἐπιταγὲς καὶ τὴν διδασκαλία τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀκόμα καὶ μετὰ τὸ «δι' εὐχῶν» τῆς Θείας Λειτουργίας, εἶναι ἀπὸ μόνος του πρόταση ζωῆς καὶ παράδειγμα πρὸς μίμηση γιὰ τὸν συνάνθρωπο, γιὰ τὴν κοινωνία, γιὰ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα. Αὐτὸ ἰσχύει διότι, στὴν πραγματικότητα, ἡ ζωὴ τοῦ ὀρθοδόξου δὲν εἶναι παρὰ μία

γενναία απόφαση αποφυγής της αμαρτίας -φανερής και κρυφής- και έναγκαλισμοῦ της ἀρετῆς. Ἐπομένως, μιλῶντας γιὰ ὀρθόδοξο τρόπο ζωῆς, μιλάμε γιὰ κάτι δυναμικό, πὺν λειτουργεῖ πέραν τῆς ἀπλῆς πρακτικῆς λογικῆς, πέραν τῆς δυτικῆς ὀρθολογιστικῆς κατανόησης τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου· λειτουργεῖ μὲ τὴ Θεανθρώπινη δυναμική, πὺν ἀπὸ μόνῃ τῆς κινῆτοποιεῖ τὸν ἄνθρωπο νὰ νικάει τὸ κακὸ μὲ τὴν ἀγαθὴ καρδιά.

**Ἡ δύναμη τοῦ Ὁρθοδόξου Φρονήματος συνοψίζεται σὲ μία φράση:
«νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν»**

Ἡ ἱστορία μᾶς διδάσκει πὺς μέσα ἀπὸ τὶς δύσκολες στιγμῆς μπορούμε νὰ ἀνακαλύψουμε τὴν ἀληθινὴ μας δύναμη. Τὴν περίοδο τῆς Εἰκονομαχίας, οἱ πιστοὶ βρῆκαν τὴ δύναμη νὰ ὑπερασπιστοῦν τὴν πνευματικὴ τους κληρονομιά, δείχνοντας ὅτι τὸ Φρόνημα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως δὲν μπορεῖ νὰ καταστραφεῖ ἀπὸ τὶς ἐξωτερικῆς πιέσεις. Αὐτὴ ἡ ἀνθεκτικότητα καὶ ἡ ἀφοσίωση στὴ Θεία Ἀλήθεια ἀποτελεῖ τὸ πολὺτιμο δῶρο πὺν ἔχουμε κληρονομήσει καὶ πὺν σήμερα συνεχίζει νὰ μᾶς ἐνώνει ὡς μέλη τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Τὸ μεγάλο μυστικὸ τῆς διάσωσης τῆς ἀληθείας, πὺν συνδυάζει θεωρία καὶ πράξη, βρίσκεται στὸν κανόνα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου πὺν λέγει: «νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν». Τὸ κακὸ, δηλαδὴ ἡ αμαρτία, δὲν νικάται μὲ ἄλλον τρόπο, παρὰ μόνο μὲ τὸ νὰ προσανατολίσει ὁ πιστὸς τὴν καρδιά του στὸ πρόσωπο τοῦ Κυρίου καὶ στὴν ἀγάπη πὺν Ἐκεῖνος ἐκπέμπει, καὶ νὰ κάνει μόνο τὸ καλὸ. Ἐπομένως, τὸ νὰ ἐστιάζουμε στὸ καλὸ καὶ αὐτὸ νὰ τὸ αὐξάνουμε, αὐτὸ σημαίνει Ὁρθόδοξο Φρόνημα, αὐτὴ εἶναι ἡ βάση καὶ τὸ θεμέλιο τῆς ζωῆς τοῦ ὀρθοδόξου. Κάτι ἄλλο δὲν λειτουργεῖ.

Ὅρισμός τοῦ Ὁρθοδόξου Φρονήματος

Τί ἐννοοῦμε λοιπόν, ὅταν μιλάμε γιά «Φρόνημα» τῆς ὀρθοδόξου πίστεως; Ὁ ὅρος «Φρόνημα» δέν περιορίζεται μόνο στή λογική σκέψη ἢ στή γνώση, ἀλλά ἀγκαλιάζει ὁλόκληρη τὴν πνευματική καὶ ψυχική διάσταση τῆς ζωῆς μας. Εἶναι ἡ ἐσωτερική στάση ποὺ καθοδηγεῖ κάθε μας πράξη, κάθε μας σκέψη καὶ κάθε μας συναίσθημα. Τὸ Ὁρθόδοξο Φρόνημα μᾶς καλεῖ νὰ ζοῦμε μὲ καθαρή συνείδηση καὶ μὲ ἀφοσίωση στὸν Θεό, νὰ μοιραζόμαστε τὴ ζωή μας μὲ ἀνιδιοτέλεια, νὰ προσφέρουμε χωρὶς δόλο καὶ νὰ λαμβάνουμε μὲ χαρὰ ὅ,τι μᾶς δίνει ὁ συνάνθρωπος καὶ ἡ ἴδια ἡ ζωή. Ἀποτελεῖ, οὐσιαστικά, μία πρόσκληση γιά βαθύτερη ἐνδοσκόπηση καὶ ἀναστοχασμὸ γιά τὸ ποιοὶ εἴμαστε καὶ ποιοὶ ἐπιδιώκουμε νὰ γίνουμε. Τὸ Φρόνημα αὐτὸ βασίζεται στὴν ὀρθή πίστη σὲ συνδυασμὸ μὲ τὶς εὐαγγελικὲς ἀξίες, ὅπως -ἐνδεικτικά- ἡ ἀληθινὴ ἀγάπη, ἡ ὑπομονή, ἡ ἀδιάκοπη προσευχή καί, ἀσφαλῶς, ἡ ταπεινοφροσύνη.

Ἡ μήτηρ αὐτὴ τῶν ἀρετῶν, ἡ ὑποποιὸς ταπείνωση, δέν εἶναι ἀπλῶς μία ἐξωτερικὴ συμπεριφορά, ἀλλὰ ἡ ἐσωτερικὴ ἀναγνώριση τῆς μικρότητάς μας μπροστὰ στὸ μεγαλεῖο τοῦ Θεοῦ. Ὅταν δὲ ἀναγνωρίσουμε ὅτι εἴμαστε ἀπλῶς μικρὰ κομμάτια ἐνὸς μεγάλου θεϊκοῦ σχεδίου, ἀνοίγουμε τὸν δρόμο γιά τὴν πραγματικὴ πνευματικὴ ἀνάπτυξη. Ἡ ἀγάπη, ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, εἶναι ἡ καρδιὰ καὶ ὁ πυρήνας τῆς ἀληθινῆς πνευματικότητας. Ἀσφαλῶς, ὁ λόγος ἀφορᾷ ὄχι τὴν ἀγαπολογία, ἀλλὰ τὴν ἀνυπόκριτη ἀγάπη, ἡ ὁποία δέν γνωρίζει ὅρια καὶ ξεπερνᾷ κάθε διαφορά, ἀναπληρώνει τὰ κενά, θεραπεύει τὶς πληγὲς καὶ μὲ τὴν ἔμπρακτη ἐκδήλωσή της στὸν Θεὸ καὶ τοὺς συνανθρώπους μας γίνεται ὁ ἀδιάλειπτος στίβος πάνω στὸν ὁποῖο οἰκοδομοῦμε τὴν ποιότητα τῆς καθημερινότητάς μας.

Ένα παράδειγμα Ὁρθοδόξου Φρονήματος: Ἅγιος Χρυσόστομος ὁ Νέος Ὁμολογητής

Ἀπὸ τοὺς βίους τῶν Ἀγίων μας διδασκόμαστε πὼς τὸ Φρόνημα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως συνεπάγεται ἀγῶνες καὶ διάβαση μέσα ἀπὸ τὴν στενὴ καὶ τεθλιμμένη ὁδὸ. Ἄς πάρουμε ὡς παράδειγμα τὸν Ἅγιο Χρυσόστομο τὸν νέο Ὁμολογητή. Ὁ δρόμος του δὲν ἦταν εὐκόλος. Ὡστόσο, ἡ ἄδολη ἀγάπη του καὶ ἡ καρδιακὴ του πίστη τοῦ ἔδωσαν τὴν δύναμη νὰ ὑπομείνει μὲ προσευχὴ καὶ ταπείνωση κάθε ἐμπόδιο ποὺ ὑψωνόταν μπροστά του καὶ νὰ φθάσει μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ σὲ ἐπίπεδα πνευματικῆς βαθύτητας ποὺ δὲν τὰ χωρᾷ ὁ νοῦς μας. Συνάντησε ἀνθρώπινες μικρότητες, βίωσε τὴν ἀνθρώπινη μοναξιὰ στὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας, γνώρισε τὴν ἐξορία καὶ τὴν ἀπαξίωση. Ὅλα αὐτά, ὅμως, τὰ ἀντιμετώπισε ὡς εὐκαιρία πνευματικῆς προόδου καὶ ὄχι ὡς ἀποτυχία, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἀπολαμβάνει πλέον τὸν στέφανο τῆς ἀθανάτου ζωῆς καὶ νὰ ἀποτελεῖ γιὰ ἐμᾶς σήμερα ὑπόδειγμα θυσιαστικῆς προσήλωσης στὸ Θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ νοητὸ φάρο γιὰ τὴν καλλιέργεια τοῦ Ὁρθοδόξου Φρονήματος.

Ἡ βίωση τοῦ Ὁρθοδόξου Φρονήματος σήμερα

Αὐτὸ τὸ Φρόνημα χρειάζεται νὰ μᾶς διακατέχει καὶ σήμερα, σὲ μιὰ ἐποχὴ ὅπου κυριαρχεῖ ἡ βιασύνη, ἡ ἀναβλητικότητα, ἡ ἐπιφανειακὴ σκέψη, καὶ ὅπου οἱ ὑλικὲς ἀξίες καταλαμβάνουν συχνὰ πρωταρχικὴ θέση. Ἡ ἀνάγκη γιὰ ἀληθινὴ πνευματικὴ ἀνανέωση εἶναι πιὸ ἐπιτακτικὴ ἀπὸ ποτὲ καὶ θὰ γίνῃ πραγματικότητα μόλις πάψουμε νὰ ξεχνοῦμε ὅτι, ἐνῶ τὰ ὑλικά ἀγαθὰ μπορεῖ νὰ ἀλλάζουν καὶ νὰ φθείρονται, ἡ πνευματικὴ κληρονομιά καὶ οἱ ἀξίες τῆς πίστεως παραμένουν ἀθάνατες. Ἡ ταπεινότητα, ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἀφοσίωση στὸν Θεὸ εἶναι ἀξίες ἀέναιες καὶ μποροῦν νὰ ἀποτελέσουν τὸ

φῶς πὺ θὰ φέγγει μέσα στὶς πιὸ σκοτεινὲς στιγμὲς τῆς ζωῆς μας καὶ θὰ μᾶς ὀδηγεῖ πρὸς τὸ φῶς τῆς ἀναστάσεως. Ἀντιθέτως, οἱ ἀνέσεις τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν διαπιστωμένα καθηλώνουν τὸν ἄνθρωπο σὲ ἐπαναλαμβανόμενα λάθη, καὶ μάλιστα λάθη πὺ ἀφοροῦν τὴν σχέση του μὲ τὸν Θεὸ καὶ τὸν συνάνθρωπο. Γιὰ τὸν λόγο αὐτόν, ὁ πνευματικὸς ἀθλητὴς τοῦ στίβου τῆς σωτηρίας σύντομα ἐγκαταλείπει τὶς χαρὲς τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν καὶ ἱεραρχεῖ τὸ καλὸ πάνω ἀπὸ τὸ κακό, γεγονὸς πὺ τοῦ δίνει τὴν δυνατότητα, ἀκόμη καὶ ἀντιμέτωπος μὲ ποικίλες δοκιμασίες καὶ στερήσεις, νὰ αἰσθάνεται πάντα πληρότητα στὴ ζωὴ του.

Τὸ Ὁρθόδοξο Φρόνημα ἐν μέσῳ δοκιμασιῶν

Μία μεγάλη δοκιμασία, πὺ αὐτὴ τὴν ὥρα μνημονεύω, καὶ ἀπέναντι στὴν ὅποια τὸ Φρόνημα τοῦ ὀρθοδόξου χριστιανοῦ καὶ πάλι καλεῖται νὰ δείξει τὶς ἀντοχὲς του, εἶναι ὁ διχασμὸς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς. Ὁ διχασμὸς τοῦ νέου καὶ τοῦ παλαιοῦ ἡμερολογίου παραμένει ἐδῶ καὶ 101 χρόνια μία ἀνοιχτὴ πληγὴ, ἡ ὅποια εὐχῆς ἔργον εἶναι νὰ ἐπουλωθεῖ ἐν ἀληθείᾳ. Σίγουρα, κάποιος πὺ δὲν ἀγαπᾷ ἐξ ὅλης καρδίας τὴν Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ δὲν ἀγωνιᾷ γιὰ αὐτήν, δὲν μπορεῖ νὰ λειτουργήσῃ ἀποτελεσματικὰ πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση. Αὐτὴ τὴ δυνατότητα ἔχουν μόνο ὅσοι, τετρωμένοι ἀπὸ ἀγάπη πρὸς τὴν Ἐκκλησίᾳ, πάσχουν γιὰ αὐτήν. Τέτοιοι εἶναι ὅσοι διαπνέονται ἀπὸ τὸ Ὁρθόδοξο Φρόνημα. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἀγαποῦν πραγματικὰ τὸν συνάνθρωπο, ἀγαποῦν καὶ ὅλη τὴν κτίση. Εἶναι θεοπρόβλητοι καὶ φορεῖς τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ, διὰ τῆς ὁποίας ἀντιλαμβάνονται εἰς βάθος τὸ πρόβλημα καὶ μποροῦν νὰ ὀδηγήσουν πρὸς τὴν ἐπίλυσή του.

Ἡ ὑπαρξη Ὁρθοδόξου Φρονήματος

Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἴσως ἀναρωτηθοῦμε: «ὕπάρχουν, ἄραγε, στὶς μέρες μας τέτοιοι ἄνθρωποι;». Τὸ ὅτι φθάνουμε σὲ σημεῖο ἀκόμη καὶ νὰ ἐκφράσουμε μία τέτοια ἀπορία, ἀποτελεῖ ἀφορμὴ πικρίας. Ἐπιτρέψτε μου νὰ δώσω μία δική μου ὀπτική στὸ πρόβλημα αὐτό. Θὰ μπορούσε νὰ πεῖ κανεῖς ὅτι, πράγματι, σήμερα δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος μὲ Ὁρθόδοξο Φρόνημα, καὶ μάλιστα θὰ μπορούσε αὐτὸ νὰ τὸ δικαιολογήσει μὲ τέτοιον τρόπο, ὥστε, ἀντὶ νὰ ὀδηγηθεῖ σὲ πνευματικὴ ἀφύπνιση, νὰ καταλήξει σὲ παραίτηση ἀπὸ κάθε προσπάθεια μετανοίας. Εἰλικρινά, πόσους ἀνθρώπους συναντᾶμε σήμερα ποὺ νὰ πάσχουν ἀληθινὰ γιὰ τὸ ἡμερολογιακὸ σχίσμα, νὰ πάσχουν γιὰ τὴν Ἐκκλησία, νὰ πονοῦν γιὰ τὸν διπλανό τους, μὲ τὸν ὁποῖο στεροῦνται τὴν δυνατότητα νὰ συνεορτάσουν τὶς μεγάλες ἐορτές; Στὸ ποσοστὸ ποὺ συμβαίνει αὐτό, στὸ ἴδιο ποσοστὸ θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε ὅτι ὑπάρχουν ἄνθρωποι ὀρθοδόξως φρονοῦντες. Μπορεῖ οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ νὰ εἶναι λίγοι, ἀλλὰ ὅπωςδήποτε ὑπάρχουν. Στὴν ἰσχυρὴ βεβαιότητα τοῦ γεγονότος αὐτοῦ, μᾶς ὀδηγεῖ τὸ ἐξῆς ἀπλὸ σκεπτικό: Ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ ὑπάρχει ἡ Ἐκκλησία καὶ ἐπιτελεῖ ἔργο μετανοίας, τότε ὁ Πανάγαθος Θεὸς δὲν μᾶς ἔχει ἐγκαταλείψει, ἀλλὰ εἶναι ἐδῶ, πλαισιούμενος ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτοὺς Του φίλους. Καὶ αὐτὸ τὸ πιστεύω μὲ ἀπόλυτη βεβαιότητα, ὅτι, δηλαδή, οἱ φίλοι τοῦ Θεοῦ ὑπάρχουν ἀνάμεσά μας. Αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ λόγος ποὺ παρατείνει ὁ Θεὸς τὴ Φιλανθρωπία Του στὸν ἄνθρωπο καὶ σὲ ὅλη τὴν κτίση.

Ἡ ἀδιαφορία ἀντίθετη μὲ τὸ Ὁρθόδοξο Φρόνημα

Στὴν πορεία τοῦ καθενός μας πρὸς τὴν ἐσωτερικὴ καλλιέργεια τοῦ Ὁρθοδόξου Φρονήματος, ἐλλοχεύει ἓνας σημαντικὸς κίνδυνος: ἡ

άδιαφορία. Ἡ άδιαφορία με όδηγεϊ σέ μία πρόχειρη διαπίστωση ότι δῆθεν γύρω μου δέν υπάρχουν άνθρωποι όρθόδοξα φρονουήντες. Αυτό με όδηγεϊ σέ πνευματική ύπνωση, ή όποία, με τή σειρά της, μπορεί νά έπιφέρει πνευματική μυωπία, με άποτέλεσμα νά μήν μπορῶ πλέον νά διακρίνω τόν άληθινά όρθόδοξο, άκόμη και άν τόν έχω μπροστά μου. Αυτό είναι πολύ σοβαρό πρόβλημα και όφείλεται στη λανθασμένη νοοτροπία τής σύγκρισης. Τί μου λέει αυτή ή νοοτροπία; «Κοίτα άν κάποιος τοῦ περιβάλλοντός σου είναι φορέας τής Θείας Χάριτος και τότε γίνε και έσύ. Διαφορετικά, μήν κάνεις καμία κίνηση». Για νά λυτρωθῶ από αυτή τήν παγίδα, όφείλω νά στραφῶ στόν έαυτό μου και νά δῶ έσωτερικά τι πρέπει νά κάνω έγώ, για νά περιβληθῶ τὸ Όρθόδοξο Φρόνημα. Αυτή ή ανάληψη τῶν προσωπικῶν ευθυνῶν θά φέρει άμεσα άποτελέσματα χωρίς καθυστερήσεις, χωρίς συγκρίσεις, χωρίς νά προσπαθῶ νά δῶ τὸ μέλλον μου μέσα από τὰ μάτια κάποιου άλλου.

Άφύπνιση ή δύναμη τοῦ Όρθοδόξου Φρονήματος

Άδελφοί μου, ἄς άφυπνιστοῦμε, ἄς μετακινηθοῦμε από τήν ήσυχία μας και από αυτό που νομίζουμε ότι είναι τὸ σωστό. Ἄς μετακινηθοῦμε από τὸ βολικό, τὸ όποιο βλέπει και καθηλώνει σέ έπαναλαμβανόμενα λάθη. Τὸ Φρόνημα τῶν Αγίων δέν φθάνει νά τὸ βλέπουμε, νά τὸ περιγράφουμε και νά τὸ θαυμάζουμε. Ἀπαιτεϊται άμεσα νά τὸ βιώσουμε, νά γίνουμε πρωταγωνιστές τής δικῆς μας ζωῆς, νά δοῦμε τήν αλήθεια με τὰ δικά μας μάτια, νά βιώσουμε τήν άγάπη με τή δική μας καρδιά και νά σταματήσουμε νά φανταζόμαστε με ώραϊα λόγια τι σημαίνει αλήθεια και άγάπη. Συνάνθρωποί μας έμφορούμενοι από τὸ Όρθόδοξο Φρόνημα σήμερα υπάρχουν, άρκετά περισσότεροι από όσους μπορούμε νά φανταστοῦμε. Για τὸ ότι ίσως νά μήν είναι όρατοί, δέν φταίει τὸ ότι

κρύβονται, αλλά τὸ ὅτι εἶναι ἀσθενῆ τὰ δικά μου ἀνθρώπινα αἰσθητήρια. Ἄν προτεραιότητα ἔχει ἡ ἰδιοτέλεια καὶ οἱ σχέσεις μου ἐξαρτῶνται γύρω ἀπὸ αὐτή, ἐὰν γίνεται συστηματικὴ ἐστίαση στὰ ἀρνητικὰ τοῦ ἄλλου χάριν κάποιας ἰδιοτελοῦς ἀνάγκης, τότε ὄχι ἀπλὰ δὲν ἔχω ἐλπίδα νὰ δῶ τὸν ἐμπνεόμενο ἀπὸ Ὁρθόδοξο Φρόνημα συνάνθρωπό μου, ἀλλὰ μάλλον καταδικάζω τὸν ἑαυτό μου νὰ μὴν μπορεῖ νὰ δεῖ ποτὲ ἄνθρωπο καλύτερο καὶ ἀνώτερο ἀπὸ τὸν ἴδιο. Μὲ ἄλλα λόγια, ἐπιλέγεται μὲ προσωπικὴ μου εὐθύνη ἢ ἀπραξία, ἢ παραίτηση καὶ ἢ καθήλωση στὰ ἴδια λάθη.

Πρῶτο βῆμα γιὰ τὴν ἐνεργοποίηση τοῦ Ο.Φ. > ἀπόφαση

Γιατί νὰ ἐπιλέξω τὰ ἐπαναλαμβανόμενα λάθη, ἐνῶ ἔχω καὶ ἐγὼ τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν δυνατότητα νὰ δεχθῶ τὴν Χάρη τοῦ Παρακλήτου στὴν ψυχὴ μου; Γιὰ νὰ σκηνώσει μέσα μου ὁ Παράκλητος, ὁ Ὅποιος συγκροτεῖ τὸ γνήσιο Φρόνημα τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀρκεῖ νὰ κάνω δύο ἀπλὰ βήματα. Τὸ πρῶτο βῆμα εἶναι ἡ ἀπόφαση, ἡ ὁποία δείχνει τὶς προσωπικὲς μου προθέσεις, δείχνει ἐὰν πράγματι ὑπάρχει διάθεση γιὰ ἀλλαγὴ καὶ ἐν Χριστῷ μεταμόρφωση.

Ἀδελφοί μου, ἐὰν καὶ μόνον ἐὰν ὑπάρξει αὐτὴ ἡ ἀπόφαση, αὐτὴ ἡ ἀφύπνιση στὸν ἑαυτό μου, τότε ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς θὰ κατέβει καὶ θὰ ἀποκαλύψει τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ἔχουν τὴ Χάρη Του, οἱ ὁποῖοι θὰ μὲ βοηθήσουν νὰ καλλιεργήσω τὸ θεάρεστο Φρόνημα. Ἐνδεχομένως νὰ ἀναρωτηθεῖτε γιατί μὲ ἐνδιαφέρει τόσο πολὺ ἡ ἀναζήτησις προσώπων ποὺ νὰ ἐμφοροῦνται ἀπὸ τὸ Ὁρθόδοξο Φρόνημα. Ἡ ἀπάντησις εἶναι ἀπλῆ: διότι ἡ ἀναζήτησις, στὴν καθημερινότητά μου, τοῦ καλύτερου καὶ τοῦ ἀνώτερου προσώπου καὶ ἡ συναναστροφή μου μὲ ἐκεῖνο τὸ πρόσωπο, τὸ ὁποῖο ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ μὲ ὠθήσει σὲ πνευματικὴ ἄνοδο, εἶναι τὸ

μυστικὸ τῆς ἐνεργοποίησης τοῦ Ὁρθοδόξου Φρονήματος. Τὸ χαρακτηριστικὸ τῆς κοινῆς ἀναγνώρισης μεταξύ τῶν ἀνθρώπων ποὺ πασχίζουν γιὰ τὸ καλύτερο στὴ ζωὴ τους, ἀνεξαρτήτως ἀρετῆς καὶ πνευματικῆς προκοπῆς, εἶναι, τελικά, ἡ βάση καὶ τὸ θεμέλιο τῆς ἀρχῆς γιὰ ἀλλαγὴ ἢ, ὅπως θὰ λέγαμε στὴν ἐκκλησιαστικὴ μας γλῶσσα, τῆς ἀρχῆς γιὰ μετάνοια.

Δεύτερο βῆμα γιὰ τὴν ἐνεργοποίηση τοῦ Ο.Φ. > Σταθεροποίηση

Τὸ δεύτερο βῆμα εἶναι ἡ σταθεροποίηση. Ἡ σταθεροποίηση στὴ νέα αὐτὴ προοπτικὴ ἀλλάζει ὅλες τὶς σχέσεις τοῦ ἀνθρώπου. Ἔρχεται μία νέα κοσμοθέαση: ὁ συνάνθρωπος εἶναι συνοδοιπόρος μὲ κοινούς στόχους, δὲν εἶναι ἐκεῖνος ποὺ ὑπονομεύει, ἀλλὰ αὐτὸς ποὺ βοηθάει, καὶ ἐγὼ εἶμαι ἕτοιμος νὰ τὸν στηρίξω στὴν πραγματικὴ του ἀνάγκη. Ὁ Θεὸς δὲν εἶναι ἀπόμακρος, ἀλλὰ εἶναι ἐδῶ καὶ συντροφεύει τὸν ἄνθρωπο, ὅπως λέγει καὶ ὁ προφήτης Δαυΐδ, «προωρώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διαπαντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστί, ἵνα μὴ σαλευθῶ» (15ος ψαλμός). Ὁ ἄνθρωπος ἀλλάζει ριζικά, ἔχει ἄλλη θέαση τοῦ ἴδιου του τοῦ ἑαυτοῦ, διότι πλέον βλέπει τὸν συνάνθρωπο καὶ τὸν Θεὸ διαφορετικά. Ἡ ἀλλαγὴ ποὺ ἔχει προκύψει, εἶναι πολὺ μεγαλύτερη ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ ἴδιου τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Θεὸς δίνει περισσότερα ἀπὸ ὅ,τι ὁ ἄνθρωπος προσφέρει στὸν Θεό. Ὁ ἄνθρωπος, πλέον, βλέπει τὴν ἀλήθεια μὲ τὰ δικά του μάτια. Τὸ Ὁρθόδοξο Φρόνημα ἔχει πλέον σχηματισθεῖ μέσα του. Δὲν ἔχει ἐξαρτήσεις, δὲν εἶναι ἐτερόφωτος, λάμπει ἀπὸ μόνος του, ἡγεῖται, ἀνοίγει δρόμο γιὰ τοὺς ἀνθρώπους, μιλάει ἀπὸ τὴν καρδιά του, κηρύττει μὲ τὰ μάτια του, διδάσκει μὲ τὴ σιωπὴ του.

Αὐτὰ εἶναι τὰ δύο βήματα πού θά πρότεινα, ὥστε νά ἐνεργοποιηθεῖ τὸ Ὁρθόδοξο Φρόνημα στήν καρδιά τοῦ καθενός. Τὸ ἓνα εἶναι ἡ ἀπόφαση καὶ τὸ δεύτερο ἡ σταθεροποίηση στὴ νέα προοπτική, στὴ νέα κοσμοθέαση, μέσα ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴ μεταμόρφωση μὲ τὴ Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ὁρθόδοξο Φρόνημα καὶ Ἐθνικὴ Αὐτοσυνειδησία

Ἐπιπρόσθετα, μία ἄλλη πτυχὴ τοῦ Ὁρθοδόξου Φρονήματος εἶναι καὶ τὸ πὼς ἀντιλαμβανόμαστε τὴν Ἐθνικὴ μας Αὐτοσυνειδησία. Ἡ ἱστορία μας, ἡ παράδοσή μας ἔχει ζυμώσει τὸν Ἕλληνα Ῥωμῆ καὶ τὴν ἱστορικὴ του ὑπαρξὴ μὲ τὴν Ὁρθοδοξία. Τὸ ἀκόλουθο σύντομο παράδειγμα εἶναι διαφωτιστικὸ γιὰ νά σᾶς ἐξηγήσω τὶ ἀκριβῶς ἐννοῶ. Στὸ πολεμικὸ θωρηκτὸ πλοῖο «Ἀβέρωφ», λίγο πρὶν τὴν ναυμαχία τῆς Ἑλλης τὸ 1912 καὶ λίγο πρὶν τὴν ἀπελευθέρωση ὅλου τοῦ Αἰγαίου, ἓνας ὑποκελευστὴς ὀνόματι Σκόδρας, πού ὑπηρετοῦσε μέσα στὸ πλοῖο, εἶδε σχηματισμένο στὸ πλάϊ ἐνὸς κουβᾶ μὲ γράσο, πού χρησιμοποιοῦσε γιὰ τὴ λίπανση τῶν πυροβόλων, τὸ πρόσωπο τοῦ Ἁγίου Νικολάου. Ἐντρομος τὸ ἔδειξε στὸν εὐλαβῆ πλοίαρχο Κουντουριώτη. Ἐκεῖνος, στὴ συνέχεια, κάλεσε ὅλο τὸ πλήρωμα στὸ κατάστρωμα καὶ τοὺς ἀνακοίνωσε τὰ ἐξῆς: «Ὁ Θεὸς ἔδειξε τὸ σημεῖο Του, ὁ Θεὸς εἶναι μαζί μας. Στὴν ἐπόμενη ναυμαχία θὰ κερδίσουμε», ὅπως καὶ ἔγινε. Ἡ νικηφόρος ναυμαχία τῆς Ἑλλης ἦταν ἐκείνη πού κλείδωσε τοὺς Τούρκους στὰ στενὰ τῶν Δαρδανελίων. Βλέπουμε, λοιπόν, ὅτι ἡ συμμαχία τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ὑπερμάχου Στρατηγοῦ ἀποτελοῦσε τὸ ζητούμενο καὶ τὴν κινητήριον δύναμιν τῶν ὑπὲρ τοῦ Ἕθνους μας ἀγωνισαμένων, γεγονὸς πού δηλώνει ὅτι τὸ Ὁρθόδοξο Φρόνημα εἶναι ταυτισμένο καὶ μὲ τὸ Ἐθνικὸ μας Φρόνημα.

Ὁρθόδοξο Φρόνημα καὶ σύγχρονοι θεσμοί

Ἐὰν Κυβέρνηση, πολιτειακοὶ θεσμοὶ καὶ πολιτειακοὶ παράγοντες ὁμοιάζουν στὸν ναύαρχο Κουντουριώτη ὡς πρὸς τὴν ἐμπιστοσύνη τοῦ στὴν θεία Πρόνοια τότε δὲν πρέπει νὰ φοβόμαστε τίποτα. Ὑπάρχει ἡ δυνατότητα γιὰ ὀρθὴ διακυβέρνηση τῆς Ἑλλάδος σήμερα, ἀρκεῖ οἱ ἄνθρωποι ποὺ θὰ σηκώσουν στὴν πλάτη τους τὸ βαρὺ φορτίο νὰ μετέχουν τοῦ τῆς Ὁρθοδοξίας Φρονήματος. Θέσεις ὅπως ὅτι εἴμαστε πολυπολιτισμικὴ χώρα, ἀλλὰ καὶ ταυτόχρονα τὸ ἐλεύθερο ποὺ ἔχει δοθεῖ στὴν δημογραφικὴ ἀλλοίωση τῆς πατρίδας μας, συνιστοῦν ἐθνικὰ ἐγκλήματα. Αὐτὰ καὶ ἄλλα ἀρκετὰ ἔχουν προκαλέσει, τὸν τελευταῖο καιρὸ, τὴν ἀρχὴ μίας ἐσωτερικῆς, ἀθόρυβης ἐπανάστασης, ἡ ὁποία θέλει στὴν ἐξουσία ἀνθρώπους ἐμφορούμενους ἀπὸ τὸ Ὁρθόδοξο Φρόνημα, ποὺ νὰ κυβερνοῦν ὡς Ἕλληνες καὶ ὄχι ὡς φερέφωνα τῆς δύσης, τὰ ὁποῖα ἀλλοιώνουν καὶ διαστρεβλώνουν ἀκόμα καὶ αὐτὴν τὴν ἀνθρώπινη λογικὴ. Ὁ λαὸς μας θέλει ἡγέτες ποὺ νὰ μποροῦν νὰ καταλάβουν ὅτι ἡ βιολογία στὸν ἄνθρωπο δὲν μπορεῖ νὰ ἔχει ἄλλο φύλο πέραν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ. Ἄραγε, ἂν μετὰ ἀπὸ 100 ἢ 200 χρόνια ἀνακαλύψουν τὰ ὅστᾱ μου οἱ ἀρχαιολόγοι, τί πιστεύετε ὅτι θὰ ποῦν; Θὰ ποῦν ὅτι τὰ ὅστᾱ ἀνήκουν σὲ ἄντρα ἢ σὲ γυναῖκα; Προφανῶς θὰ ποῦν ὅτι ἀνήκουν σὲ ἄντρα καὶ τὸ γνωρίζουν πολὺ καλά. Ὑπάρχει περίπτωση νὰ ποῦν ὅτι τὰ ὅστᾱ ἀνήκουν σὲ ἓνα ἀπὸ τὰ 185 φύλα; Βλέπουμε πόσο ἀναγκαῖο εἶναι νὰ μᾶς κυβερνοῦν ἄνθρωποι μὲ Ὁρθόδοξο Φρόνημα -ποὺ δὲν εἶναι τίποτα ἄλλο παρά, ὅπως εἶπα καὶ στὴν ἀρχή, ἄνθρωποι μὲ φυσιολογικὴ ζωὴ στὴν ἐπὶ γῆς παρουσία τους- καὶ σὲ αὐτοὺς νὰ προσβλέπουμε.

Ανάγκη Ὁρθοδόξου Φρονήματος στὴν Ἐκκλησία

Κάτι ἀνάλογο ἰσχύει καὶ στὸν ἐκκλησιαστικὸ χῶρο. Καθὼς ἡ Ἐκκλησία καλεῖται στὴ σημερινὴ ἐποχὴ νὰ ἀντισταθεῖ σὲ ἀπειλές καὶ νὰ ἐπιλύσει σύγχρονα προβλήματα, χρειάζεται τοὺς κατάλληλους ἀνθρώπους· ἀνθρώπους ποὺ νὰ βγάζουν, «ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτῶν, τὰ ἀγαθὰ», νὰ ἐναρμονίζουν τὴ ζωὴ τους μὲ τὸ Θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ σκέφτονται σύμφωνα μὲ τὴν ἀγιοπατερικὴ παρακαταθήκη.

Σύγχρονα προβλήματα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καὶ Ὁρθόδοξο Φρόνημα:

α) Ὁ Οἰκουμενισμός

Ἕνα πρόβλημα μὲ τὸ ὁποῖο ἔρχεται ἀντιμέτωπη ἡ Ἐκκλησία μας εἶναι ἡ αἵρεση τοῦ Οἰκουμενισμοῦ. Ὁ Οἰκουμενισμός, ὡς γνωστόν, ἀντιλαμβάνεται τὴν ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ μὲ μία λογικὴ ποὺ δὲν εἶχε ὑπάρξει ποτὲ στὸ παρελθὸν πρὶν τὴν ἐμφάνισή του. Εἶναι μιὰ νέα ἰδεολογία καὶ αὐτὸ τὸ γνωρίζουν ἀκόμα καὶ οἱ ἐνθερμοὶ ὑποστηρικτές του. Αὐτοὶ ὑποστηρίζουν τὴν θεωρία ὅτι ὁ Οἰκουμενισμὸς εἶναι ἓνα κίνημα ποὺ ἐπιδιώκει τὴν ἐνότητα τῶν χριστιανικῶν δογμάτων μέσα ἀπὸ τὸν διάλογο. Λογικά, μετὰ ἀπὸ τόσες δεκαετίες θὰ ἔπρεπε ἤδη νὰ ὑπῆρχε σήμερα κάποιον θετικὸ καὶ θεάρεστο ἀποτέλεσμα, ἀντιληπτὸ ἀπὸ ὅλους μας. Ὡστόσο, αὐτό, ἐπὶ τῆς οὐσίας, δὲν συμβαίνει. Πρὸς τί αὐτό; Μήπως εἶναι, ἐπιτέλους, καιρὸς γιὰ τὸν ἀναγκαῖο προβληματισμό; Μήπως ἔφθασε, πλέον, ἡ ὥρα τῆς κατανόησης ὅτι οἱ συμπροσευχές μὲ ἑτεροδόξους καὶ οἱ ἄστοχοι διάλογοι δίχως προοπτικὴ μετανοίας τοὺς στεροῦν, στὴν πραγματικότητα, τὴν πιθανότητα νὰ δοῦν τὸ Φῶς τὸ Ἀληθινό; Ἡ δύναμη

τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι ἀφάνταστα μεγάλη. Ἡ Ὁρθοδοξία δὲν ἔχει τὴν ἀνάγκη νὰ ἐξισωθεῖ μὲ διδασκαλίες ἀλλότριες καὶ νὰ ἀναμειχθεῖ μὲ τὸ ψεῦδος γιὰ νὰ φέρει τὴν εὐλογημένη ἀνατροπή. Μπορεῖ μὲ μόνη τὴν λάμψη τοῦ ἁγιοπνευματικοῦ βιώματος νὰ προσελκύσει ψυχὲς καλοπροαίρετες. Τὴν λάμψη αὐτὴ ἐξέπεμπε ὁ Ἅγιος Μάρκος ὁ Εὐγενικός, ὁ Ἱερὸς Φώτιος, ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, ἄξιους μιμητὲς τῶν ὁποίων χρειαζόμαστε καὶ σήμερα.

β) Ὁ διαχωρισμὸς νέου καὶ παλαιοῦ ἡμερολογίου

Ἐνα ἀκόμη σοβαρὸ ζήτημα, τὸ ὁποῖο ἐδῶ καὶ 101 χρόνια ταλανίζει τὴν Ἐκκλησία, εἶναι ὁ διαχωρισμὸς τῶν ὀρθοδόξων σὲ νεοημερολογίτες καὶ παλαιοημερολογίτες. Ἀμέσως μετὰ τὴν ἀλλαγὴ τοῦ ἡμερολογίου τὸ 1924, τὸ Ὁρθόδοξο Φρόνημα ἐκφράστηκε μέσῳ τῶν ἀπλῶν ἀνθρώπων μὲ τὴν ἐξῆς φράση: «Μᾶς φράγκεψαν». Ἀντιλήφθηκαν οἱ πρόγονοί μας ὅτι ἡ ἡμερολογιακὴ μεταρρύθμιση ἀποτελοῦσε ἐντολὴ τῆς δύσεως. Ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο εἰσήχθη, εἶδαν ὅτι δὲν ἐπρόκειτο γιὰ κάτι καλὸ. Πῶς εἰσήχθη; Αὐταρχικά. Μία βίαιη ἀλλαγὴ, μία ἀλλαγὴ ὑποχρεωτική, μία ἀλλαγὴ ποὺ ἀπαξιώνει μεγάλη μερίδα χριστιανῶν, μία ἀλλαγὴ ποὺ φέρνει κυρίως ἀναστάτωση καὶ διαχωρισμὸ παρὰ ἐνότητα, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι καρπὸς Ὁρθοδόξου Φρονήματος. Τὸ Ὁρθόδοξο Φρόνημα ἐνώνει, φέρνει καταλλαγὴ καὶ ἀγάπη. Κάτι τέτοιο δὲν ἔγινε μέχρι σήμερα, καθὼς -ἐκατέρωθεν- φωνῆς ἀνθρώπων ὁμοίων μὲ ἄδεια βαρέλια ποὺ μόνο θόρυβο προξενοῦν, προσποιούμενες ἀποκλειστικότητα αὐθεντίας, ἐξυπηρετῶντας ἰδιοτέλειες καὶ σχηματίζοντας φατρίες, ἐνσπεύρουν διχόνοια, μὴν ἔχοντας, φυσικά, καμία σχέση μὲ τὸ Πνεῦμα τῆς Ὁρθοδοξίας.

Οἱ φορεῖς τοῦ Ὁρθοδόξου Φρονήματος ὡς ἐλπίδα ἀντιμετώπισης τῶν προβλημάτων

Αὐτό, ὅμως, ποὺ παρηγορεῖ, εἶναι ὅτι ὑπάρχουν καὶ φωνές ἀπὸ προσωπικότητες ποὺ βιώνουν τὴν Ἀλήθεια τῆς Ὁρθοδοξίας. Αὐτὲς οἱ προσωπικότητες εἶναι ποὺ μποροῦν νὰ φέρουν -ἀργὰ ἢ γρήγορα- τὴν κατὰ Θεὸν ἀνατροπὴ πρὸς τὰ καλύτερα. Νὰ παρακαλοῦμε, λοιπόν, τὸν Θεὸ οἱ φωνές τῶν ἀληθῶς ὀρθοδόξων νὰ εἰσακουσθοῦν καὶ ποτὲ νὰ μὴν πάψουν νὰ ὁμιλοῦν πρὸς ὄφελος τῆς Ὁρθοδοξίας, ὅπως ποτὲ δὲν ἔπαψε ὁ Ἅγιός μας Χρυσόστομος, ὁ Νέος Ὁμολογητής. Ὁ Ἅγιος Πρόεδρος εἶχε ὡς ὄραμά του τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας σύμφωνα μὲ τὰ ὅσα ὀρίζουν διαχρονικὰ οἱ Ἅγιοι Πατέρες. Αὐτὸ ποὺ δύναται νὰ ἐκπληρώσει τὸ ὄραμά του εἶναι τὸ Ὁρθόδοξο Φρόνημα τοῦ ἐν ἐπιγνώσει ἁμαρτωλοῦ, μὲ διάκριση καὶ ἀγάπη, μὲ ἀφοσίωση πρὸς τὴν ἐνότητα ἐν ἀληθείᾳ, ὑπὸ τὴν καθοδήγηση τῶν Ἱερῶν Κανόνων τῶν Ἀγίων Πατέρων καὶ μὲ τὴν ἐπιστασία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πάντοτε μὲ τὴν ψυχὴ στραμμένη στὸν λόγο τοῦ Ἀρχαγγέλου: «στῶμεν καλῶς, στῶμεν μετὰ φόβου!». Ἄς σταθοῦμε καὶ ἃς προσέξουμε. Ἄς κάνουμε τὸν ἀπολογισμό μας καὶ ἃς κοιτάξουμε τὸ μέλλον. Πετύχαμε τοὺς στόχους μας; Καταλάβαμε ποτὲ ποιοὶ ἦταν αὐτοὶ οἱ στόχοι; Τὸ χάσμα ποὺ ὑφίσταται μόνο πόνος προκαλεῖ στοὺς εὐσυνείδητους. Γιὰ αὐτό, πρέπει, τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος, νὰ γεφυρωθεῖ. Ὀφείλουμε στὰ παιδιά μας νὰ παραδώσουμε μία κατάσταση πιὸ δυνατὴ ἀπὸ αὐτὴν ποὺ παραλάβαμε. Πέρασαν 100 χρόνια. Πόσα ἀκόμη θέλουμε νὰ περάσουν;

Ἐπίλογος

Ἀδελφοί μου, ἃς ἀναλογιστοῦμε τὴ σημασία τῆς σημερινῆς ἡμέρας. Εἶναι μία ἡμέρα γιὰ ψυχικὴ ἐνδοσκόπηση, γιὰ πνευματικὴ κάθαρση καὶ γιὰ ἀνανέωση τῶν δεσμῶν ποὺ μᾶς ἐνώνουν ὡς κοινότητα, ὡς Ἐκκλησία, ὡς σῶμα Χριστοῦ. Ὅταν ἡ καρδιά μας γεμίζει μὲ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, κάθε δυσκολία φαίνεται νὰ ὑποχωρεῖ καὶ ὁ δρόμος πρὸς τὸ φῶς ἀνοίγει μὲ ἀληθινὴ χαρὰ καὶ ἐλπίδα. Μέσα ἀπὸ αὐτὴν τὴν πνευματικὴ διαδικασία, μέσα ἀπὸ τὴν ἐνέργεια τοῦ Ὁρθοδόξου Φρονήματος, μαθαίνουμε πὼς ἡ Ὁρθοδοξία δὲν εἶναι ἀπλῶς μία θρησκεία, ἀλλὰ ἡ ἀποκεκαλυμμένη ἀλήθεια, ἓνας τρόπος ζωῆς ποὺ ἐνσωματώνει τὶς πιὸ βαθιὲς ἀξίες τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξης.

Εἶναι κατανοητὸ πὼς οἱ προκλήσεις τοῦ σήμερα δὲν εἶναι καινούργιες, ἀλλὰ πάντα ὑπῆρχε ἡ ἀνάγκη γιὰ μιὰ βαθύτερη πνευματικὴ προσέγγιση στὴ ζωὴ. Ἡ ὀρθόδοξη παράδοσή μας ἔχει ἀποδείξει ὅτι, παρὰ τὶς ἀντιξοότητες, ὁ ἄνθρωπος ἔχει μέσα του τὴν δύναμη νὰ ἀνταπεξέλθει, ὅταν προσφύγει μὲ πίστη στὸν ἀληθινὸ Θεὸ ποὺ ὑπηρετεῖ. Ἡ δύναμη αὐτῆς τῆς μετὰ πίστεως προσφυγῆς καὶ δέησης πρὸς τὸν Τριαδικὸ Θεὸ εἶναι ἐκείνη ποὺ μπορεῖ νὰ μεταμορφώσει τὶς σκοτεινότερες στιγμὲς σὲ περιόδους ἐσωτερικῆς ἀναγέννησης.

Ἡ πρόκληση ἀλλὰ καὶ πρόσκληση ποὺ μᾶς δίνεται σήμερα εἶναι νὰ ἀναλογιστοῦμε πὼς μπορούμε νὰ ἐνδυθοῦμε τὸ Ὁρθόδοξο Φρόνημα, αὐτὸ τὸ ὁποῖο ἔφεραν οἱ Ἅγιοί μας, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ κερδίσουν τὸν στέφανο τῆς ζωῆς. Ὁφείλουμε νὰ κατανοήσουμε ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία δὲν εἶναι ἀπλῶς ἓνα σύνολο τελετουργιῶν καὶ παραδόσεων, ἀλλὰ ἓνας ζωντανὸς τρόπος

ζωῆς πού μᾶς ἐνώνει μὲ τὸ θεϊκὸ καὶ μᾶς κάνει νὰ συνειδητοποιοῦμε τὴν ἀξία τοῦ κάθε ἀνθρώπου. Ἡ ἴδια εἶναι ὁ φάρος πού μᾶς ὁδηγεῖ σὲ μιὰ ζωὴ γεμάτη νόημα καὶ ἀληθινὴ εὐτυχία, παρὰ τὶς ἐξωτερικὲς δυσκολίες. Ἀκόμη καὶ ὅταν οἱ σκιὲς τοῦ φόβου καὶ τῆς ἀβεβαιότητος ἐπιτείνονται, ἅς θυμόμαστε ὅτι μὲ τὴν βίωση τῆς Ὁρθοδοξίας ἔρχεται τὸ φῶς, νικᾷ τὸ σκοτάδι καὶ μᾶς ὁδηγεῖ στὸν Ἀληθινὸ Θεό. Ὅταν ἐμεῖς ἀλλάξουμε ἐσωτερικὰ καὶ γίνουμε μάρτυρες τοῦ θείου φωτός, θὰ ἔχουμε τὴν δυνατότητα νὰ ἀλλάξουμε καὶ τὴν κοινωνία πού ζοῦμε, νὰ ἐνώσουμε αὐτὸ πού δὲν μπορεῖ νὰ συμφιλιωθεῖ, νὰ ἀνεβάσουμε τὴν καρδιά μας στὸν οὐρανὸ καὶ νὰ κατεβάσουμε τὸν Θεὸ στὴ γῆ. Ὁρθόδοξο Φρόνημα μᾶς χρειάζεται. Ὅσο ποτὲ ἄλλοτε.

Εὐχομαι αὐτὴ ἡ Σαρακοστὴ νὰ φέρει ἐλπίδα ἀπὸ τὰ ἀνέλπιστα καὶ νὰ ἐμπνεύσει Φρόνημα Ὁρθόδοξο σὲ κάθε χριστιανὸ πού κλίνει γόνυ καρδίας μπροστὰ στὴν μεγαλωσύνη τοῦ Ἀληθινοῦ Θεοῦ πού ὑπηρετοῦμε. Καλὴ σαρακοστή!

Σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὴν προσοχή σας.

